

C

KESKIPOHJALAINEN KOULUTUSVÄYLÄ

Centria-ammattikorkeakoulu. C, tutkimus ja kehitys, 25

Mari Emmes (toim.)

KESKIPOHJALAINEN KOULUTUSVÄYLÄ

Centria-ammattikorkeakoulu 2015

JULKAISIJA:

Centria-ammattikorkeakoulu
Talonpojankatu 2A, 67100 Kokkola

JAKELU:

Centria kirjasto- ja tietopalvelu
kirjasto.kokkola@centria.fi, p. 040 808 5102

Taitto: Centria-ammattikorkeakoulu / markkinointi- ja viestintäpalvelut
Kannen kuva: Roni Lamberg

Centria-ammattikorkeakoulu. C, tutkimus ja kehitys, 25
ISBN 978-952-6602-79-0
ISSN 2341-7846

SISÄLLYS

Tiivistelmä	4
1. Koulutuksellisten vastinparien tunnistaminen ja opetushenkilöstön alakohtaisen yhteistyön kehittäminen.....	5
2. Väyläopintojen rakentaminen	7
3. AHOT-käytänteiden kehittäminen	9
4. Opinto-ohjauksen ja tukipalveluiden kehittäminen	11
5. Toimivien koulutusväylien markkinointi	12
6. Keskipohjalaiset koulutusväylät	13
7. Liiketalouden alan väyläyhteistyö Centria-ammattikorkeakoulun ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen välillä	19
8. Maisteriväylien pohjaopintojen ja opinto-ohjauksen kehittäminen Keski-Pohjanmaalla ja lähialueilla	20
9. Yhteisten opintojen kehitystyön jatkaminen ammattikorkeakoulu- ja maisteriopinnoissa	23
10. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) yliopistokeskuksen maisteriopinnoissa	24
11. Joustavaa opiskelua yliopistokeskuksen maisteriohjelmissä	26
12. Yhteenveto	28

Tiivistelmä

Hankkeen kuvaus

Keskipohjalainen koulutusväylä -hankkeen päämääränä oli tutkintoon johtavan koulutuksen ja sen tukitoimien sisällöllinen kehittyminen siten, että siirtyminen koulutustasolta toiselle, työn ohessa opiskeleminen ja työstä välillä koulutukseen siirtyminen sujuisi Keski-Pohjanmaalla opiskelijan kannalta mahdollisimman joustavasti ja alueen työelämän tarpeita tukien. Tämä julkaisu on kooste hankkeen toiminnasta ja tuloksista, ja se haluttiin tehdä kokemusten jakamiseksi.

Keskipohjalaisen koulutusväylähankkeen taustalla oli Keski-Pohjanmaan, Pietarsaaren ja Oulun Eteläisen alueella keväällä 2009 toteutettu selvitystyö, jossa selvitysmies, professori Jorma Rantanen nosti yhdeksi toimenpidesuosituksiksi tutkintoon johtavan koulutuksen kehittämisen, ja erityisesti saumattomien koulutusväylien kehittämistyön. Keski-Pohjanmaalla on jo pitkään keskusteltu koulutusväylien – erityisesti ammatillisen väylän – vahvistamiseen suunnatuista toimenpiteistä ja osittain toteutettukin niitä, esimerkiksi AKO-rahoituksella toteutettu kemian, sosiaalialan sekä ICT-alan koulutusväylien kehittämistyö. Ammatillisen väylän kehittämistarve on entisestään korostunut, koska ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut sekä valtakunnallisesti että Keski-Pohjanmaalla.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteet olivat seuraavat:

1. Eri koulutusväylien tunnistaminen, tuotteistaminen ja markkinoiminen siten, että opiskelijat tulevat tietoisiksi alueensa ja alansa jatkokoulutustarjonnasta ja niiden sisällöistä.
2. Eri organisaatioiden opetushenkilöstön alakohtaisen yhteistyön kehittäminen koulutuksellisten vastinparien osalta.
3. Väyläopintojen rakentaminen opetussuunnitelmien sisälle jatko-opintoväylät huomioiden
4. Opinto-ohjauksen tehostaminen ja henkilökohtaistaminen jatko-opintoja suunnittelevien osalla
5. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen (AHOT) kehittäminen tukemaan opintojen joustavaa etenemistä.

Centria-ammattikorkeakoulu toimi projektin päätoteuttajana, ja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius osatoteuttajina.

Hankkeen rahoittajana toimi Pohjanmaan ELY-keskus.

Hankkeen henkilöstö ja organisaatio

Projektiryhmä

Projektipäällikkö Centria-ammattikorkeakoulu, päätoiminen

Projektivastaava Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, osa-aikainen (50%)

Projektivastaava Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, osa-aikainen (50%)

Lisäksi edellä esitettyjen toimenpiteiden kehittämiseen on osallistunut kussakin organisaatiossa opettajakuntaa, opinto-ohjaajia sekä koordinointi- ja johtotehtävissä olevia henkilöitä.

1. Koulutuksellisten vastinparien tunnistaminen ja opetushenkilöstön alakohtaisen yhteistyön kehittäminen

Koulutusalaakohtaisten vastinparien tunnistaminen ja yhteistyö

Mari Emmes, projektipäällikkö, Centria-ammattikorkeakoulu

Mari Harald, projektivastaava, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Kari Kalliokoski, projektivastaava, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

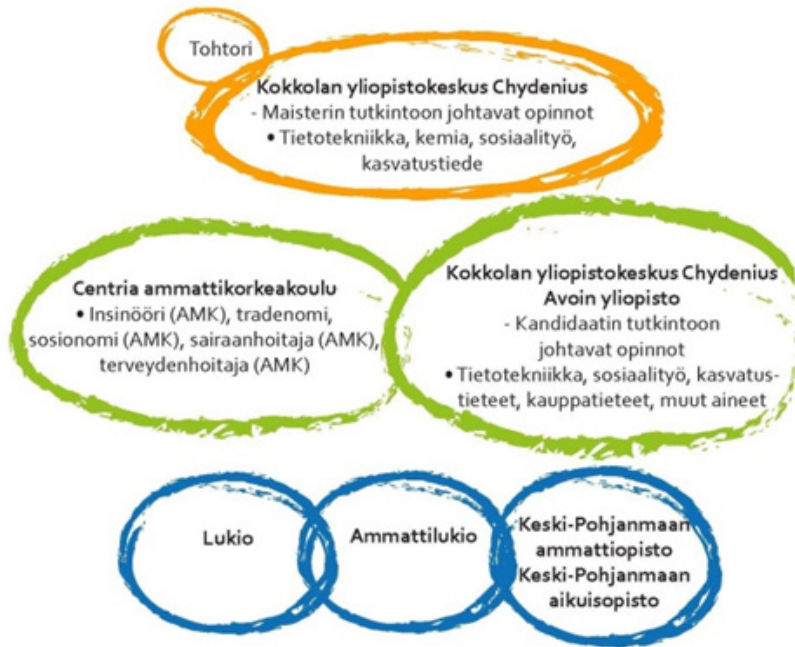
Terhi Petäjä, projektivastaava, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Keskipojanmaalla tutkintoon johtavan koulutuksen tarjonta on monipuolista – opiskelumahdollisuuksia on lukuisilla aloilla ja koulutustasoilla, ja myös työn ohella tutkinto-opiskelu on mahdollista.

Keskipojalainen koulutusväylä –hankkeen tavoitteena oli tunnistaa, tuotteistaa ja nostaa esille selkeitä alueellisia koulutusväyliä eri aloilta, joilta löytyy ns. koulutuksellisia vastinpareja eri koulutustasoilta. Hankkeen päätavoitteena oli, että opiskelijat tulevat tietoisiksi alueensa ja alansa jatkokoulutustarjonnasta ja niiden sisällöistä.

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä vastaa ammatillisesta tutkintoon johtavasta koulutuksesta¹. Korkeakoulututkinnoista Centria-ammattikorkeakoulussa voi suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja² sekä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa on mahdollista opiskella kandidaatin tutkintoon johtavia opintoja sekä maisterin tutkintoja³ (kuvio 1).

Selkeitä alakohtaisia koulutusväyliä on Keski-Pohjanmaalla tunnistettu olevan kemian ja tietotekniikan aloilla sekä sosiaalialalla – näillä aloilla opiskelijan on mahdollista edetä opinnoissa ammatillisesta perustutkinnosta aina maisteritutkintoon asti samalla paikkakunnalla. Liiketalouden alalla väylä kulkee merkonomikoulutuksesta liiketalouden tradenomiopintoihin sekä alan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Liiketalouden alan yliopistotutkintoon johtava maisteriväylä puuttuu Keski-Pohjanmaalta, mutta alan kandidaattitutkintoon johtavia opintoja on mahdollista opiskella pohjakoulutuksesta riippumatta Keski-Pohjanmaan kesäyliopistossa.

Kuvio 1. Keskipohjalainen koulutusväylä.

Koulutusväylähankkeessa käynnistettiin koulutusalaakohtainen vastinparityöskentely kemian, tietotekniikan liiketalouden sekä sosiaalialalla. Koulutusalaakohtaiseen vastinparityöskentelyyn osallistui opetus-, suunnittelu- sekä opinto-ohjaushenkilöstöä hankkeessa mukana olevista koulutusorganisaatioista – Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymästä, Centria-ammattikorkeakoulusta ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksesta.

Vastinparityöskentelyllä tavoiteltiin eri organisaatioiden koulutusalaokohtaisen henkilöstön yhteistyön tiivistämistä ja kehittämistä vastinparialojen osalta. Työskentelyn tavoitteena oli opiskelijan kannalta entistä joustavampi eteneminen koulutustasolta toiselle. Vastinparien yhteistyölle oli asetettu hankesuunnitelmassa tavoitteet ammatillisen väylän sekä maisteriväylän osalta. Ammatillisella väylällä painopisteenä oli Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Centria-ammattikorkeakoulun koulutuksellisten vastinparien kehittäminen väyläopintoja rakentamalla ja AHOT-käytänteitä kehittämällä. Maisteriväylällä keskiössä oli yliopistokeskuksen maisterin tutkintojen ja Centria-ammattikorkeakoulun koulutuksellisten vastinparien sisällöllinen kehittäminen siten, että ne muodostaisivat toisiaan täydentäviä jatkokoulutusväyliä.

Alakohtaista koulutusväyliä kehittämistyötä on tehty aiemminkin Kokkolan yliopistokeskuksen ja Centria-ammattikorkeakoulun vastinparikoulutusten osalta, ja yhteistyön tuloksena on sujuvoitettu väylällä etenemistä etsimällä opetussuunnitelmista rajapintoja ja koulutusten välille ja muodostamalla yhteisiä opintoja.

Koulutusväylähankkeen vastinparitapaamiset mahdollistivat yhteisen foorumin ala-kohtaisten kehitystarpeiden tunnistamiselle, uusien kehittämistoimien ideoimiselle

sekä aiemman yhteistyön jatkamiselle. Hankkeen aikana alakohtaiset vastinparit tapasivat toisiaan useita kertoja, jolloin väyliä kehittämiseen liittyviä toimia edistettiin muun muassa rakentamalla väyläopinnot ammatilliselle väylälle sekä yhteisiä opintoja maisteriväylälle. Vastinparitapaamiset toimivat myös keskeisenä hankkeen asioiden ja koulutusalaakohtaisen viestinnän ja tiedotuksen kanavana, jolla oli yhteistyötä ja verkostoitumista lisäävä vaikutus.

Vastinparityöskentely hankkeen aikana koettiin antoisana. Tapaamisissa siirtyi tietoa, vaihdettiin ajatuksia, jaettiin tietoa opetuksesta, ja tämä on edistänyt esimerkiksi AHOT-työtä. Tapaamisten järjestäminen ja kolmen organisaation opetushenkilöstön aikataulujen yhteensovittaminen oli kuitenkin haastavaa.

2. Väyläopintojen rakentaminen

Projektipäällikkö Mari Emmes, Centria-ammattikorkeakoulu
Projektivastaava Terhi Petäjä, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Keskipojalainen koulutusväylä –hankkeen ammatillisen väylän yksi keskeinen tavoite oli suunnitella ja rakentaa ammatillisiin perustutkintoihin valinnaisia opintoja, joiden aikana jatko-opintoja suunnittelevat voivat parantaa mahdollisuuksiaan jatkaa opintojaan korkea-asteella. Erityisenä painopisteenä olivat koulutukselliset vastinparit KPEDU:n ja Centria-ammattikorkeakoulun välillä. Jokaisella alalla alalla oli tavoitteena tunnistaa keskeiset vahvistamista kaipaavat jatko-opintovalmiudet - esimerkiksi tekniikan aloilla oli ajatuksena vahvistaa ammatillisten koulutuksen opiskelijoiden matemaattisia ja kielitaitoja. Hankesuunnitelman mukaan väyläopintojen oli ajateltu jatkuvan myös AMK:n puolella, jolloin samoja valmiuksia parannetaan lisä- ja tukiopetuksena.

Hankkeessa suunniteltiin ammatillisen koulutuksen kolmannen vuoden opiskelijoille keväällä 2014 vaihtojakso, jolloin ammattikorkeakouluun tähtäävien opiskelijoiden oli mahdollisuus valita ammattikorkeakoulun valintakokeisiin ja opintoihin valmistavia opintoja. Kevään viimeiselle opintojaksolle rakennettiin 10 opintopisteen laajuinen paketti, johon kuului matematiikan, fysiikan, ruotsin, englannin, viestinnän ja tietotekniikan opintojaksot. Lisäksi pakettiin sisältyi orientaatiojakso. Opintosisällöt määriteltiin hankesuunnitelman perusteella työryhmällä. Opinnot suunniteltiin toteutettaviksi avoimen ammattikorkeakoulun kautta.

Opintopakettia markkinoitiin syksystä 2013 alkaen Keski-Pohjanmaan toisen asteen yhteistyöryhmän puitteissa opinto-ohjaajille ja rehtoreille, ja siitä tiedotettiin laajalti opettajakuntaa sekä opiskelijoita. Markkinoinnissa käytettiin esitteitä, sähköpostia, Wilmaa sekä sosiaalista mediaa. Opiskelijoita ei kuitenkaan saatu mukaan siinä määrin, että koko opintokokonaisuus olisi voitu käynnistää. Yksittäisistä opintojaksoista voitiin kuitenkin toteuttaa ruotsin ja matematiikan opinnot. Opiskelijat, jotka opintojaksoille osallistuvivat, olivat ammatillisen toisen asteen opiskelijoita.

Kokemukset valmentavista väyläopinnoista sisällöllisesti olivat kuitenkin hyviä. Opiskelijat kokivat pärjäävänsä ja oppivansa opinnoissa. Väyläopintopaketin toteutus kuitenkin osoittautui haastavaksi, sillä useamman opintojakson laajuinen valmentautuminen kevään viimeisellä jaksolla ei houkutellut opiskelijoita riittävästi – sekä ajankohta että

opintopaketin laajuus todettiin ongelmalliseksi. Osalla ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla oli päällekkäin työelämäjakso, mikä vaikutti osallistumisen mahdollisuuteen. Useampi AMK-opintoihin valmentava opintojakso päällekkäin lienee tuntunut liian ras-kaalta.

Väyläopintoja päätettiin tarjota seuraavana lukuvuonna toisenlaisella mallilla. Opintojaksoja tarjottiin läpi lukuvuoden osittain integroituna AMK-opiskelijoiden ryhmiin. Tässäkin mallissa oli omat haasteensa – käytännössä syksyn ensimmäisen jakson opinnoista piti ehtiä informoida elokuussa hyvin lyhyellä aikavälillä, jotta opiskelijat ehtivät ilmoittautua ensimmäisen jakson opintoihin. Kaikki ammattikorkeakoulun omat valmentavat opinnot järjestetään heti opintojen alussa, joten opintojaksot, joille toisen asteen opiskelijoita oli tarkoitus integroida, käynnistyivät heti syyskuun alussa. Tarvetta useammille toteutuksille ei ollut, joten esim. syyskuussa käynnistyneet valmentavat kieliopinnot jäivät ainoiksi ammattikorkeakoulussa. Kiinnostuneita opiskelijoita olisi ollut myöhemmin syksyllä, mutta koska ammattikorkeakouluopiskelijoille ei enää syntynyt omaa toteutusta, eikä ilmoittautumisia ollut riittävästä (> 20 opiskelijaa), omaa ryhmää ei voitu käynnistää. Syksyllä suunniteltiin seuraavan vuoden malliksi opintojen järjestämistä edelleen integroituna ammattikorkeakouluopiskelijoiden kanssa toisen asteen koulutuksen tiloissa, mikä voisi madaltaa kynnystä osallistua opintoihin. Toimiva mallia opintojen toteuttamiseen siis vielä hiotaan.

Kevään opintopaketin kylkeen muutamat opintoihin osallistuneet tarvitsivat toisen asteen tutkintoonsa lisää opintoja saadakseen tutkinnon vaatimukset täyteen. Näille opiskelijoille etsittiin Averkon tarjonnasta verkossa toteutettavia opintoja. Sittemmin Averkosta valittiin sekä yleisiä että ammatillisia opintojaksoja tarjottavaksi toisen asteen opiskelijoille. Verkko-opinnoissa aikataulukysymykset ovat helpommin ratkottavissa kuin lähiopetuksessa, ja opiskelijoita ilmoittautuikin eri opintojaksoille innokkaasti. Verkko-opintoyhteistyötä tullaan jatkamaan niin, että toisen asteen opiskelijat voivat valita niitä opintoihinsa, ja saada opinnot hyväksiluettua ammattikorkeakouluopinnoissa.

Väyläopintoja toteutettiin yleisten myös alojen sisällä erilaisilla toteutuksilla. Toisen asteen kemian opiskelijoille valittiin sisältöjen vertailun jälkeen toteutettavaksi opintojakso kaivosteollisuuden alalta. Opintojakson suunnittelussa käytiin läpi, mitä ammatillisen koulutuksen opiskelijat osaavat – mikä heille on tuttua ja mikä uutta. Opiskelijat osallistuivat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kaivosteollisuuden kurssin luennoille, ja heille räätälöitiin aihealueeseen – rikastustekniikkaan - liittyvä laboratoriojakso. Opiskelijat tekivät työselostuksen ePortfolioon, ja työselostuksella sekä lisäosiolla heidän on mahdollista ahotoida opinnot ammattikorkeakouluopinnoissa. Opintojaksosta vastaavien opettajien mielestä opinnoista saatava hyöty opiskelijoille on toki ahotoinnista, mutta valtavan iso hyöty on myös se, että opiskelijat näkevät, mitä opiskelu ammattikorkeakoulussa on, ja tutustuminen madaltaa kynnystä hakeutua varsinaiseksi opiskelijaksi.

Liiketalouden alalla toteutettiin kaksi kertaa toisen asteen ja ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutuksen kesken yhteinen kaksipäiväinen yrittäjyysleiri. Yrittäjyysleirillä opiskelijat saivat toimeksiannon, jota he työstivät pienryhmissä. Ryhmien opiskelijat koostuivat sekä toisen asteen että ammattikorkeakoulun opiskelijoista. Opiskelijat saivat valmennusta sekä toimeksiannon toteuttamiseen että sen esittämiseen, ja työsken-

telivät sen jälkeen itsenäisesti iltaan saakka. Toimeksiannon mukaiset aikaansaannokset purettiin leirin toisena päivänä, ja toimeksiannon antaja valitsi aikaansaannoksista mielestään toteuttamiskelpoisimman. Leiri sai hyvää palautetta sekä toisen asteen että ammattikorkeakoulun opiskelijoilta. Jatkossa yrittäjäyysleiri on suunniteltu toteutettavaksi kerran lukuvuodessa keväisin.

Kemian alalla toisen asteen opiskelijat osallistuivat AMK-opiskelijoiden kanssa yhteisille luennoille, ja toteuttivat sen jälkeen heille räätälöidyn laboratoriojakson. Opintojakson toteuttamisessa tärkeässä asemassa Kyvyt.fi ePortfolio, johon opiskelijat mm. tekivät työselostuksen laboratoriotyöstään. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden palaute opinnoista oli hyvää, ja opiskelijat kokivat kynnyksen AMK-opintoihin madaltuneen. Opiskelijoiden jatkaessa AMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen opintojakson saa matemaattisella lisäosiolla aphotoitua ammattikorkeakoulututkintoon.

Toisen asteen opiskelija hyötyy väyläopinnoista monin tavoin – AHOToinnin lisäksi opiskelijan kynnys hakeutua jatko-opintoihin madaltuu, kun hän saa tutustua niihin etukäteen. Toiselle asteelle suunnattujen väyläopintojen tarjoamisessa on kuitenkin haasteita, sillä toteuttaminen pienille ryhmille ei ole kustannussyistä mahdollista, ja AMK-opiskelijoiden kanssa integroitua ryhmiä on vaikea aikatauluttaa kaikille järkevä- lä ja toimivalla tavalla.

3. AHOT-käytänteiden kehittäminen

Projektipäällikkö Mari Emmes, Centria-ammattikorkeakoulu
Opintoasiainpäällikkö Anna Pulkkinen, Centria-ammattikorkeakoulu

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnistaminen oli eräs Keskipohjalai- nen koulutusväylä –hankkeen kantavista teemoista. Tavoitteena oli läpikäydä jokaisella väyläalalla ne AMK-opinnot/osaamisalueet, joissa ammatillisen väylän opiskelijoiden valmiudet ovat lukioväylää tulevia vahvempia. Lisäksi tavoitteena oli kehittää mahdol- lisuuksia ja menetelmiä osoittaa aikaisemmin hankittu osaaminen (AHOT-käytännöt) ja käyttää mahdollisesti vapautuva opiskeluaika heikkouksien vahvistamiseen.

Centria-ammattikorkeakoulun ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen väylähank- keessa mukanaolleiden koulutusten henkilöstölle ja opiskelijoille tehtiin AHOT-aiheinen kysely, jossa kartoitettiin AHOT-idean toimivuutta. Kyselyn perusteella informaalin op- pimisen ahointi ilmeni haastavaksi ahotoinnissa. Lisäksi Centria-ammattikorkeakoulu hyödynsi AHOT-käytänteiden kehittämisessä valtakunnallisen AHOT korkeakouluis- sa –hankkeen tekemää arviointia. Arvioinnin perusteella ammattikorkeakoulu tarttui kehittämistä vaatineisiin kohteisiin. Tuloksena syntyivät päivitetyt AHOT-ohjeet ja lo- makkeet, joissa on tarkennettu mm. AHOTin suhdetta korkeakoulujen rahoitusmalliin, toisen asteen opintojen ja erityisesti Väylä-opintojen AHOT-periaatteita ja parannettu ohjeiden löydettävyyttä. Centrialla on AHOT-ohjeet erikseen henkilöstölle ja opiskeli- joille, ja opiskelijoiden ohje löytyy sekä suomeksi että englanniksi.

Hankkeen puitteissa toteutettiin elokuussa 2014 henkilöstölle koulutuspäivä, jossa käy- tiin yhteisesti läpi esimerkkejä AHOT-käytänteistä niin Centria-ammattikorkeakoulusta kuin muualtakin. Lisäksi käsiteltiin osaamisvaatimusten syntyprosessia, julkaistuja vai- kuttavuustuloksia sekä Centrian päivitetyn AHOT-ohjeen suurimmat muutokset.

AHOT-prosessi Centria-ammattikorkeakoulussa

Ahotoinnista tiedotetaan jo hakuvaiheessa, monin eri tavoin opintojen alkaessa ja tietoa löytyy myös sähköisesti. AHOT-prosessi käynnistetään opiskelun alkuvaiheessa HOPSien vahvistamisen yhteydessä. Opiskelija saa tukea ja neuvoja opettajatutorilta, opinto-ohjaajalta, koulutusohjelman vastuuhenkilöltä tai opintotoimistosta. Opintojen aikana tapahtuvat AHOT-menettelyt tehdään HOPSien tarkistamisen yhteydessä.

Formaalissa opiskelussa aiemmin hankitun osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti todistusten perusteella. Epävirallisen ja arkioppimisen kautta hankitun osaamisen arviointi toteutetaan suhteessa suoritettavan opintokokonaisuuden tai opintojakson tavoitteisiin. Tavoitteena näissä tilanteissa on soveltuvan näytön antaminen.

AHOT väyläaloilla

Jokainen väylähankkeessa mukana ollut koulutuksellinen vastinpari kävi läpi opintosuunnitelmia niin, että päällekkäisyyksiä ja osaamista kartoitettiin. Osittain selkeästi ahotoitavia osioita löydettiin, osittain todettiin, että päällekkäisyyttä ei niinkään ole, vaan asiasisällöt jatkuvat ammattikorkeakouluopinnoissa siitä, mihin ne toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa päättyvät.

Esimerkiksi liiketalouden koulutuksessa taloushallinnon opinnoista vastaava opettaja tutustui toisen asteen ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmiin, vertasi niitä ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmiin, siitä syntyi taloushallinnon ahoitava ”palikka”. Löydettiin päällekkäistä osaamista taloushallinnon ja asiakaspalvelun alueilta. Kemiantekniikan koulutuksessa käytiin läpi mm. laboratoriotöitä, joita osin ahotoidaan, ja osin opiskelija täydentää AMK-opinnoissa. Tietotekniikan alalla kehitettiin toisen asteen opiskelijoille osio ahotoitavaksi. Hankkeessa kehitettiin ahotoitavia kokonaisuuksia ammatillisella väylällä niin, että opiskelijoilla on ”porkkana” saada opintoja ahotoitua ja sitä kautta vapautettua aikaa muuhun opiskeluun. Kemian alalla käytiin läpi laboratoriotöitä, ja päällekkäisiä töitä voi joko ahotoida tai niitä täydennetään.

Kyvyt.fi-ePortfoliosovellusta hyödynnettiin ahotointien laadinnassa usealla tavalla. Taloushallinnon opintojaksolle kehitettiin ePortfoliossa toteutettavaksi sisältö, jota on mahdollista käyttää luentojen apuna tai sitten opiskelija voi tutustua siihen itsenäisesti. Kokonaisuus tukee näytön antamista aihealueella, mikäli opiskelijalla on jo siitä osaamista, jonka hän haluaa ahotoitavaksi.

Väylähankkeen myötä AHOT-käytänteet Centria-ammattikorkeakoulussa kehittyivät, vaikka toki kehitettävää jäi edelleen joka osa-alueelle. Tärkeää on myös, että asenteet aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen ovat hankkeen myötä muuttuneet yhä myönteisemmiksi. Yleisesti voi todeta, että osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen laajempi hyödyntäminen opintojen hyväksilukemisessa kaipaa vielä paljon kehittämistä. Koulutusasteiden yhteistyö AHOT-käytänteiden kehittämisessä on kuitenkin osoittautunut hankkeen myötä toimivaksi. Toimenpiteitä vaatii edelleen opiskelijalle ahotoinnin näkyväksi tekeminen.

4. Opinto-ohjauksen ja tukipalveluiden tehostaminen

Opinto-ohjaaja Helinä Moilanen, Centria-ammattikorkeakoulu
Projektivastaava Terhi Petäjä, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Koulutusväylähankkeen aikana ammatillisella väylällä oli tavoitteena kehittää malleja opiskelijoiden jatko-opintoihin hakeutumisen tukemiseksi - opiskelijoiden henkilökohtaisia opintosuunnitelmia ja niihin liittyviä prosesseja oli tavoitteena kehittää siten, että jatko-opinnot ja niihin liittyvät väylä-opinnot tulevat huomioiduksi ja tiedostettua. Myös Centria-ammattikorkeakoulun puolella opinto-ohjaukseen oli tarkoituksena luoda uusia malleja, joissa otetaan paremmin huomioon eri väyliä opiskelemaan tulevat. Ohjauksen kehittämisessä olivat mukana paitsi opinto-ohjaajat, myös ammatillisten aineiden opettajat molemmilla puolilla.

Opinto-ohjaajat osallistuivat vastinparityöskentelyyn sekä muihin yhteistyötapaamisiin opinto-ohjauksen näkökulmasta. Lisäksi opinto-ohjaajat olivat mukana suunnittele-
massa toiselle asteelle tarjottavien väyläopintojen toteuttamismalleja.

Toisen asteen opinto-ohjaajat ovat saaneet ja jakaneet eteenpäin tietoa toisen asteen opiskelijoille suunnatuista väyläopinnoista. Lisäksi heitä on tiedotettu koulutusväylän mahdollisuuksista – miten ja missä opintoja voi jatkaa, ja miten opiskelija hyötyy aiem-
masta alan osaamisesta. Opinto-ohjaat – erityisesti hankkeessa mukana olleet – ovat myös ottaneet huomioon väyläopintotarjonnan sekä AHOT-mahdollisuudet niin, että opiskelijat ovat olleet niistä tietoisia opintoja suunnitellessaan.

Toisella asteella laadittiin opinto-ohjauksen tueksi kaksi verkkokurssia Keski-Pohjan-
maan Moodle-alustalle. Kurssit ovat ”Opintojen ohjaus opintojen aikana” ja ”Mitä pe-
rustutuksen jälkeen” ja näillä kursseilla myös väyläopinnot tuodaan entistä selvem-
min esille. Kursseja käyttävät Keski-Pohjanmaan ammattiopiston opinto-ohjaajat ja
opettajat opiskelijoiden ohjauksen tukena, ja opiskelijat löytävät sieltä itsenäisesti
opinto-ohjaukseen liittyviä asioita. Myös Kyvyt.fi ePortfolio liitettiin Keski-Pohjanmaan
Moodle-alustalle, joten se on kaikkien opiskelijoiden käytössä toisella asteella niin alu-
een lukioissa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa. Kyvyt.fi-palvelun kautta opiskelijoiden
osaamisen tunnustaminen jatko-opinnoissa helpottuu, kun osaaminen on dokumentoi-
tu.

Ammattikorkeakoulussa on huomioitu myös tarpeet valmentaville opinnoille ja ohjattu
opiskelijoita niille. Urasuunnittelu-opintojaksolla huomioidaan nyt jatko-opinnot ja kou-
lutusväylät. Jatko-opinto-ohjausta on kehitetty myös uramahdollisuuksia esittelevän
Get to Business -päivän yhteydessä toteutuilla jatko-opintoinfoilla, joissa mm. yliopis-
tot kertovat eri mahdollisuuksista. Ammattikorkeakoulun sähköiselle oppimisalustalle
Optimaan Opiskelijan polulle on myös laadittu jatko-opintojen -osuus, jota kehitetään
edelleen. Näin opiskelijoiden on mahdollista tiedostaa väylän mahdollisuudet ja suun-
nata omia opintojaan jo opiskeluaikana tarkoituksenmukaisesti väylää hyödyntäen.

5. Toimivien koulutusväylien markkinointi

Projektivastaava Mari Harald, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Projektipäällikkö Mari Emmes, Centria-ammattikorkeakoulu
Projektivastaava Terhi Petäjä, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Keskipohtalainen koulutusväylä -hankkeessa yhtenä tavoitteena oli toimivien koulutusväylien hyödyntäminen markkinoinnissa sekä ammatillisella että maisteriväylällä. Ammatillisella väylällä painopisteenä oli väyläopintojen markkinointi opiskelijoille ja henkilökunnalle sekä itse koulutusväylän ja jatko-opintopintojen markkinointi yhteisvalinnan yhteydessä. Maisteriväylällä markkinoinnin kehittämisen näkökulmana oli tietoisuuden lisääminen toimivista väylistä ammattikorkeakouluopiskelijoille sekä työssä oleville siten, että myös Centria-ammattikorkeakoulu voi käyttää toimivia maisteriväyliä omassa markkinoinnissaan. Keskeisenä koko väylää koskevana markkinoinnin tavoitteena on, että opiskelijat ovat tietoisia alansa jatko-opintoväylistä ja mahdollisuuksista Keski-Pohjanmaalla niin toisen asteen tai ammattikorkeakoulun yhteisvalintoja tehdessään kuin maisteriopintoja suunnitellessaan. Toimivilla keskipohjalaisilla koulutusväylillä turvataan opiskelijoille joustava eteneminen opinnoissa sekä parannetaan merkittävästi koulutuksen vetovoimaisuutta.

Koulutusväylien markkinointimateriaali

Hankkeen aikana tunnistettiin ja kuvattiin selkeät alakohtaiset koulutusväylät ammatilliselta väylältä maisteriväylälle. Keskeiset koulutusalat Keski-Pohjanmaalla ovat liiketalous, tietotekniikka, kemia ja sosiaaliala. Näitä koulutusaloita väyliä lähdettiin hankkeessa kehittämään. Koulutusaloita väylistä laadittiin esitteet, joista ilmenee alakohtaisesti jatko-opintomahdollisuudet. Väylien kuvaamisessa esitteisiin huomioitiin ja tuotiin näkyvämmäksi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista avulla saatavia hyväksilukuja sekä täydentävien opintojen määrää siirryttäessä koulutustasolta toiselle. Koulutusaloita väylätietoa on koottu myös sähköiseen muotoon Opastin-sivustolle, www.opastin.fi. Sivuille laadittiin myös uratarinavideot, joissa ammatillista väylää ja maisteriväylää edenneet opiskelijat kertoivat omista kokemuksestaan. Opastin on paikka, josta löytyy eri alojen jatko-koulutusmahdollisuuksien ohella tietoa myös väyläopinnoista. Materiaali on opinto-ohjaajien ja opettajien käytössä jatko-opintomahdollisuuksia esiteltäessä.

Tiedottaminen toimivista koulutusväylistä

Tiedottamista toimivista koulutusväylistä on toteutettu monilla eri tavoilla ja tiedottamistoimiin on osallistunut laajasti hankehenkilöstöä. Keski-Pohjanmaan koulutusväylien tunnettuutta on vahvistettu muun muassa pitämällä esittelytilaisuuksia eri kohde-ryhmille, kuten lähialueen oppilaitoksille ja työelämäsektorille. Koulutusväylät ovat olleet esillä myös koulutusorganisaatioiden yhteisissä markkinointitilaisuuksissa sekä organisaatioiden omissa tapahtumissa.

Ammattikorkeakouluopintojen esittelyä perustutkinnon opiskelijoille on kehitetty. Ammatillisella väylällä väyläopinnoista on kerrottu opiskelijoille, opinto-ohjaajille ja opetushenkilöstölle. Maisteriväylien tunnettuutta on lisätty järjestämällä kaikille avoimia infotilaisuuksia Maisteriksi Kokkolassa- ja Avoimen yliopiston opinnot tutuksi, nämä

tilaisuudet on välitetty reaaliaikaisesti myös verkon kautta ja niistä on tehty tallenteet. Verkkoinfoja koulutusväylistä ja avoimen yliopiston opinnoista on pidetty lähialueen lukioille. Lisäksi maisteriväyliä on esitelty alakohtaisesti Centrian vastinparikoulutuksille.

Jatko-opintojen esittelyä toteutettiin eri tavoilla. Opinnoista vastaavat väylähankkeessa mukana olleet opettajat kävivät vierailulla toisen asteen koulutuksessa sekä ammattikorkeakoulussa omilla vastinparialoillaan sekä yksin että opiskelijoiden kanssa. Liiketalouden alalla toiselle asteelle pidettiin näytetunteja niiltä aihealueilta, joihin Centria-ammattikorkeakoulussa on mahdollista suuntautua – näytetunnit toteutettiin substanssisällöillä, ja niiden tarkoitus oli avata opintosisältöjä erityisesti merkonomiopiskelijoille, jotka olivat kiinnostuneita jatkamaan opintojaan ammattikorkeakoulussa.

6. Keskipohjalaiset koulutusväylät

Projektivastaava Mari Harald, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Projektipäällikkö Mari Emmes, Centria-ammattikorkeakoulu
Projektivastaava Terhi Petäjä, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Keskipohjalainen koulutusväylä-hankkeessa painopisteenä olivat nuorten ammatillisen väylän ja maisteriväyliä kehittäminen. Ammatillisella väylällä tarkoitetaan opinnoissa etenemistä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ammatillisesta peruskoulutuksesta Centria-ammattikorkeakoulun Kokkolan yksiköiden koulutusohjelmiin ja maisteriväylillä opinnoissa etenemistä Centria-ammattikorkeakoulusta Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen maisterikoulutuksiin. Hankkeen tavoitteena oli tunnistaa alueella keskeisiä alakohtaisia koulutusväyliä, joilta löytyisi eri koulutustasoilta saman alan tutkintoja. Tietotekniikassa, kemiassa ja sosiaaalialalla tutkintoja on mahdollista suorittaa Kokkolassa niin ammatillisella kuin maisteriväylälläkin. Liiketalouden alalla tutkintoja voi suorittaa ammatillisella väylällä – kandidaatin tutkintoon kuuluvia opintoja on mahdollista opiskella Keski-Pohjanmaan kesäyliopistossa. Hankkeessa keskityttiin näiden neljän alakohtaisen väylän kehitysohjelmiin, jolla tavoiteltiin organisaatioiden yhteistyön tiivistämistä siten että opiskelijan eteneminen väylällä olisi mahdollisimman joustavaa.

Alakohtaiset koulutusväylät näkyviksi

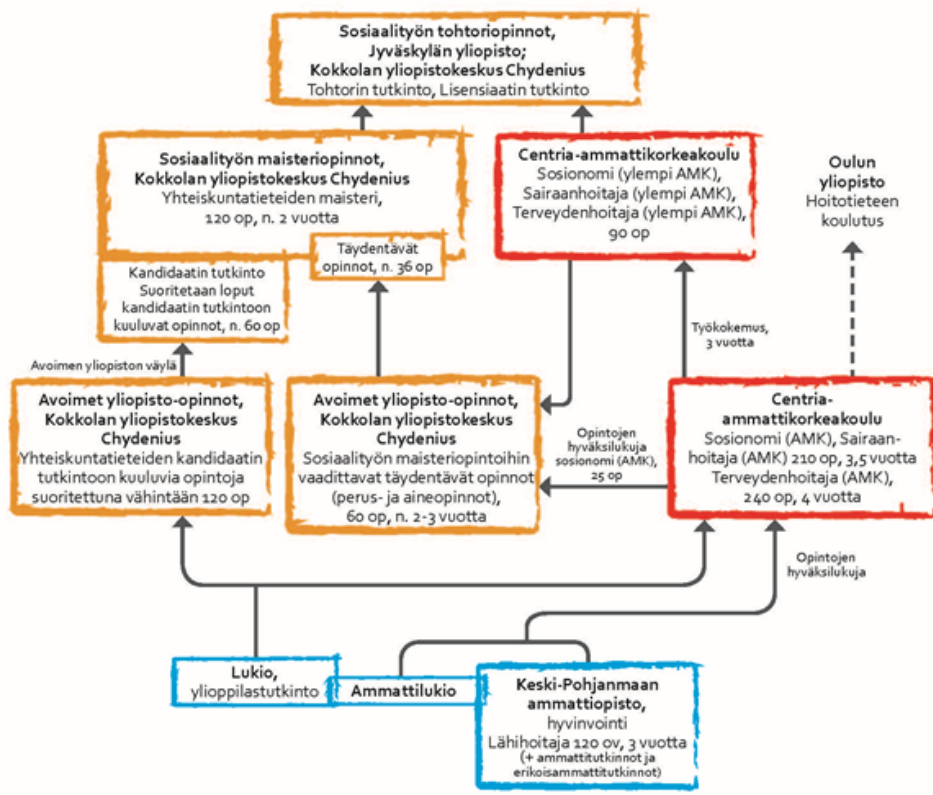
Hankkeen aikana koulutusväylät kuvattiin alakohtaisesti ammatilliselta väylältä maisteriväylälle. Kemian, tietotekniikan, sosiaaalialan sekä liiketalouden väyliä kuvaamisella haluttiin tuoda opiskelijoille näkyväksi alueensa ja alojen jatkokoulutusmahdollisuudet – näin opiskelija esimerkiksi voi tehdä jo opintojensa alkuvaiheessa pidemmän tähtäimen suunnittelua jatko-opiskelun suhteen ja opintojensa edetessä kurssivalinnoillaan edesauttaa ja nopeuttaa siirtymisiä koulutustasolta toiselle. Alueellisista koulutusväylistä on jo aiemminkin kehitysohjelmituloksena saatu muodostettua joustavia väyliä, missä aiempia opintoja ja työkokemusta on mahdollista huomioida osaamisena suoritettavaan tutkintoon. Aiemmin on käyty läpi opetussuunnitelmia Centrian ja yliopistokeskuksen koulutusten välillä yhteisten opintojen löytymiseksi – yhteisiä opintoja on toteutettu eri aloilla. Hankkeen aikana tehdyn yhteistyön myötä opintorakenteita on edelleen läpikäyty alakohtaisten väyliä joustavoimiseksi ja yhteisesti toteutettavien opintojaksojen löytämiseksi – hankkeen aikana etenkin tietotekniikan ja kemian alalla

väylän toimivuutta on edistetty yhteisillä opinnoilla ja opintorakenteiden yhteensovittamisella.

Eteneminen väylällä

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kemian, tietotekniikan ja sosiaalityön maisterikoulutukset ovat suunniteltu työssäkäyville aikuisopiskelijoille ja koulutuksiin haakeutuminen edellyttää soveltuvaa alempaa (kandidaatin tutkinto tai AMK-tutkinto) tai ylempää korkeakoulututkintoa. Jos tavoitteena ovat maisteriopinnot ja –tutkinnon suorittaminen yliopistokeskuksen koulutuksissa eikä aiempia alan ja hakukriteerit täyttäviä opintoja ole taustalla, opinnot voi aloittaa yliopistokeskuksen avoimesta yliopistosta. Sujuvimmin maisteriopintoihin eteneminen tapahtuu Centria-ammattikorkeakoulun vastinparikoulutuksien kautta. Tällöin opiskelija suorittaa ensin tarvittavat täydentävät opinnot ennen maisteriopintojen aloittamista – täydentävät opinnot voidaan suorittaa yliopistokeskuksen avoimessa yliopistossa. Keskipohjalainen koulutusväylä-hankkeessa on keskitytty väylän kehittämistyössä muun muassa siihen, että väylä Centrian vastinparikoulutuksista maisteriopintoihin olisi mahdollisimman toimiva opiskelijan kannalta juuri täydentävien opintojen suorittamismäärän osalta. Väylä Centrian tietojen ja viestintätekniiikan koulutuksesta tietotekniikan maisteriopintoihin (kuvio 5) on hyvä esimerkki toimivasta väylästä, siinä ohjelmistotekniikkaan suuntautuneiden on mahdollista siirtyä maisteriopintoihin suoraan ilman täydentäviä opintoja. Toimivien väylien rakentamiseen liittyen hankkeessa on keskitytty myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen, jolla on väylien sisällöllisen kehittämisen ohella tärkeä rooli joustavien väylien rakentamisessa. Hankkeen aikana koulutusaloitteelliset väylät on kuvattu, kuvaamisessa haluttiin tuoda esille sitä, miten aikaisempaa osaamista huomioidaan opistopistemäärällisesti seuraavalle koulutustasolle siirryttäessä.

Väylähankkeen aikana Kyvyt.fi ePortfoliota on hyödynnetty hankkeen sisällöissä erityisesti AHOT-työkaluna sekä ”sähköisenä väylänä”.

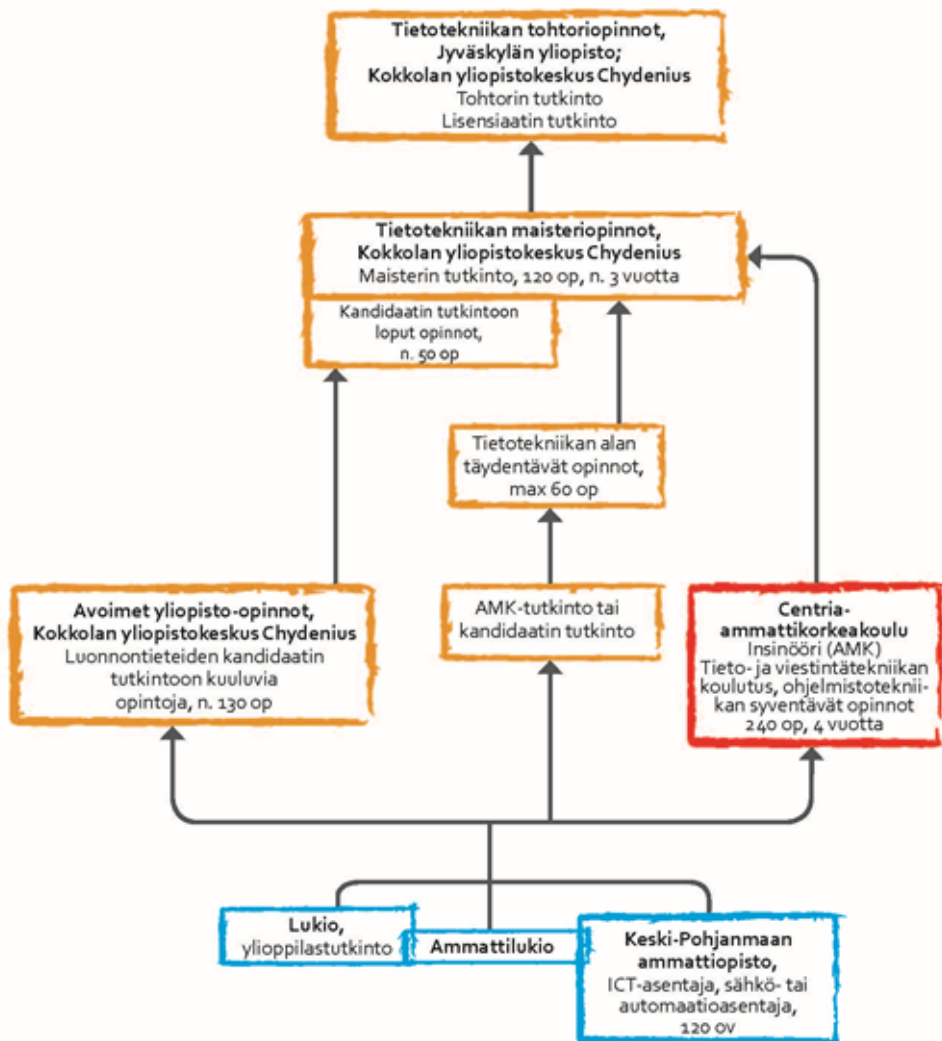
Kuvio 2. Sosiaali- ja terveysalan osaajaksi Kokkolassa

Kuvio 3. Kemian osaajaksi Kokkolassa

Kuvio 4. Liiketalouden osaajaksi Kokkolassa

Kuvio 5. Tieto- ja automaatiotekniikan osaajaksi Kokkolassa

7. Liiketalouden alan väyläyhteistyö Centria-ammattikorkeakoulun ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen välillä

Projektivastaava Mari Harald, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Koulutusohjelmajohtaja Marko Ovaskainen, Centria-ammattikorkeakoulu, I

Liiketalouden alalla tutkintoon johtavan koulutuksen tarjonta ulottuu Centria-ammattikorkeakouluun. Ammatillisella väylällä alan opinnoissa voi edetä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän liiketalouden perustutkinnosta Centria-ammattikorkeakoulun liiketalouden tradenomiopintoihin sekä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon joko suomen tai englannin kielellä. Liiketalouden alan yliopistotutkintoon johtava maisteriväylä puuttuu Keski-Pohjanmaalla, mutta alan kandidaattitutkintoon johtavia opintoja on mahdollista opiskella pohjakoulutuksesta riippumatta Keski-Pohjanmaan kesäyliopistossa. Kesäyliopistolla ei ole tutkinnonmyöntöoikeutta vaan alan opiskelijat hakeutuvat Vaasaan Vaasan yliopistoon viimeistelemään kandidaatintutkinnon. Tällöin myös kauppatieteiden maisteriopintoihin hakeudutaan opiskelemaan Vaasan yliopistoon.

Liiketalouden väylän ulottamista alan aikuisopintoina suoritettaviin maisteriopintoihin suunniteltiin ensimmäisen kerran kymmenen vuotta sitten, jolloin maisterikoulutuksen tarpeellisuutta elinkeinoelämän näkökulmasta arvioitiin vuonna 2004 tehdyssä selvityksessä (Kari Ristimäki). Selvityksen perusteella alueella oli tuolloin riittävästi potentiaalia kyseisille opinnoille. Ajan kuluessa näkemys on vahvistunut lukuisien opinnoista kiinnostuneiden yhteydenottojen ja alueen toimijoilla kohdattujen tarpeiden perusteella. Keski-Pohjanmaan alueen yrityksiä osaamistarpeita selvitettiin uudestaan vuoden 2014 aikana. Edelleen yrityksissä koetut osaamis- ja koulutustarpeet sekä kiinnostus maisteriopintoja kohtaan tukevat vahvasti alan maisterikoulutuksen tarpeellisuutta yritysten henkilöstön osaamisen kasvattamisen näkökulmasta.

Keskipojalainen koulutusväylä –hankkeen aikana vuonna 2014 kauppatieteiden maisteriohjelman suunnittelutyö aloitettiin uudestaan Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen välillä, suunnittelutyöhön liittyen keskusteluissa oli mukana myös Centria-ammattikorkeakoulu. Kauppatieteiden maisteriopintoihin hakeutuminen edellyttää aiempia alan opintoja tai soveltuva tutkintoa ja Centriasta valmistuneet tradenomit muodostaisivat yhden keskeisen hakijaryhmän avoimessa yliopistossa kandidaattiopintoja opiskelleiden rinnalla.

Kauppatieteiden maisteriohjelman käynnistämiseen Kokkolassa on haettu ESR-rahoitusta vuoden 2014 aikana. Rahoitus toteutuessaan loisi pohjan alan yliopistotasaisen koulutuksen vakinaistamiseksi alueelle sekä avaisi samalla liiketalouden maisteriväylän Centria-ammattikorkeakoulun ja yliopistokeskuksen välille. Liiketoimintaosaamisesta kiinnostuneille opiskelijoille avautuisivat näin opiskelumahdollisuudet niin ammatillisella kuin maisteriväylälläkin. Maisteriväylän alakohtainen yhteistyö sekä väylän kehittäminen nähdään tärkeänä ja siinä voitaisiin hyödyntää koulutusväylähankkeessa havaittuja sekä aiemmankin kehitystyön tuloksena saatuja hyviä käytänteitä alueen muista koulutusväylistä.

8. Maisteriväylien pohjaopintojen ja opinto-ohjauksen kehittäminen keski-pohjanmaalla ja lähialueilla

Erikoissuunnittelija Teija Rosenqvist, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Avoin yliopisto
Yliopistonopettaja, opintoneuvoja Sanna Anttonen, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Avoin yliopisto

Koulutusväylähankkeen tässä osuudessa tavoitteena oli parantaa maisteriväylien toimivuutta kehittämällä erityisesti lähialueiden avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa ja opinto-ohjauksen saatavuutta tukemaan paremmin Kokkolan yliopistokeskuksen maisterikoulutuksia. Yliopistokeskuksen maisterikoulutukset ovat aikuiskoulutusmalleja, joihin on kiinnostusta hakeutua myös Keski-Pohjanmaan ulkopuolelta, mutta haasteeksi on muodostunut opintoihin vaadittavien pohjaopintojen ja opinto-ohjauksen saatavuus. Mm. runsaasti kontaktiopetusta sisältäviä ja läsnäoloa vaativia pohjaopintoja, lähinnä kieli- ja viestintäopintoja, olisi hyvä olla tarjolla avoimena yliopisto-opetuksena lähellä opiskelijaa, muuallakin kuin Kokkolassa. Lisäksi alueilla kaivattaisiin enemmän yleistä tukea mm. akateemisiin opiskelutaitoihin sekä riittävän asiantuntevaa opinto-ohjausta.

Hankkeen tässä osiossa keskityttiin edellä mainittuihin seikkoihin, jotta turvattaisiin erityisesti Keski-Pohjanmaalla ja lähialueilla asuvien mahdollisuudet hakeutua Kokkolan yliopistokeskuksessa toimiviin maisterikoulutuksiin, ja jotta pääseminen niihin olisi sujuvampaa. Lähialueilla tehtävän yhteistyön ydinpaikkakunniksi valittiin Ylivieska, Raahe ja Vaasa, sillä em. paikkakunnilta on ollut kiinnostusta yliopistokeskuksen maisterikoulutuksiin, ja niillä sijaitsee jokin avoimeen yliopisto-opetukseen sopiva yhteistyökumppani.

Maisteriväylien pohjaopintojen kehittäminen Keski-Pohjanmaalla ja lähialueilla

Pohjaopintojen kehittämisessä keskityttiin lähialueilla tarjottavien kieli- ja viestintäopintojen lisäämiseen, aktiivisempaan ja systemaattisempaan tiedottamiseen ja markkinointiin näiden opintojen osalta, sekä joidenkin opintojen suoritustapojen joustavoittamiseen. Lähtötilanteessa, kun hanketta alettiin suunnitella, Jyväskylän yliopiston mukaisia kieliopintokursseja ei toteutunut lähialueen yhteistoimintaoppilaitoksissa juuri lainkaan: esimerkiksi lukuvuoden 2009-2010 aikana yhteistoimintaoppilaitoksissa ei toteutunut yhtään kieliopintokurssia, ja lukuvuoden 2010-2011 aikana toteutui yksi kurssi.

Kieliopintokurssien tarjoamista ja toteutumista edistettiin tiivistämällä avoimen yliopiston yhteydenpitoa lähialueiden yhteistoimintaoppilaitosten kanssa. Avoimen yliopiston suunnittelija pyrki olemaan aiempaa enemmän mukana suunnittelemassa oppilaitosten toteuttamia kieliopintokursseja, toki tämä tapahtui aina oppilaitoksen ehdoilla. Avoimen yliopiston puolelta pyrittiin ohjaamaan yhteistyöoppilaitoksia pitkäjänteisempään ja riittävän ajoissa tapahtuvaan kieliopintojen suunnitteluun - esimerkiksi tällaisin keinoin kurssien toteutumista voidaan edesauttaa. Lisäksi pyrittiin varmistamaan, että yhteistyöoppilaitosten toteuttamat kieliopintokurssit vastaisivat mahdollisimman hyvin yliopistokeskuksen maisteriväylien tarpeisiin sekä sisällöllisesti että aikataulullisesti. Avoimen yliopiston suunnittelija myös tiedotti oppilaitosten kursseista systemaattisesti ja aktiivisesti potentiaalisille kohderyhmille omien kanaviensa, esimerkiksi Optima-

verkkotyötilojen kautta, sekä auttoi oppilaitoksia markkinointityössä mm. avoinyliopisto.fi –tietokannan ylläpitämiseen liittyvissä tehtävissä.

Lukuvuoden 2011-2012 aikana, kun hanke käynnistyi, hankkeessa oleville yhteistyöoppilaitoksille suunniteltiin kuusi kieliopintokurssia, joista kolme toteutui. Lukuvuonna 2012-2013 kursseja suunniteltiin neljä, joista kaksi toteutui. Lukuvuodelle 2013-2014 suunniteltuja kursseja oli kolme ja toteutuneita kaksi. Lukuvuodelle 2014-2015 on suunniteltu kolme kurssia, joiden toteutumisesta ei vielä tiedetä tätä raporttia kirjoitettaessa. Lukuvuosien 2011-2014 aikana yhteistyöoppilaitoksissa toteutui siis yhteensä seitsemän kieliopintokurssia. Voidaan sanoa, että kurssien toteutuminen oli tänä aikana huomattavasti parempaa kuin hanketta edeltävinä vuosina.

Toteutuneiden kieliopintokurssien yhteenlaskettu osallistujamäärä oli 49, ja kursseille osallistui yhteensä 42 eri henkilöä. Heistä 12 oli yliopistokeskuksen maisterikoulutuksessa opiskelevia tai sinne myöhemmin sisään päässeitä, ja lopuista 30 opiskelijasta 17 näyttäisi opiskelevan Kokkolan yliopistokeskuksessa tutkintotavoitteisesti. Lopuista 13 opiskelijasta muutama suorittaa yliopistotutkintoa jonnekin muualle kuin Kokkolan yliopistokeskukseen. Kaikista 42 kurssilaisesta seitsemän henkilöä on tähän mennessä, syksyn 2014 lopulla, jo valmistunut maisteriksi yliopistokeskuksen maisteriopinnoista. Kurssit kohdentuivat siis sellaisiin opiskelijoihin kuin oli tarkoituskin, ja kurssit edistivät omalta osaltaan opiskelijoiden etenemistä ja heidän tutkintojensa valmistumista.

Edellä mainittujen kieliopintojen suunnittelussa ja järjestämisessä avoin yliopisto teki yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston Raahen ja Ylivieskan toimipaikkojen, Vaasan kesäyliopiston sekä Ylivieskassa sijaitsevan Raudaskylän kristillisen opiston kanssa. Parhaiten kursseja saatiin toteutumaan Raahessa. Ylivieskassa sen sijaan ei saatu toteutumaan yhtään kurssia. Kurssien toteutumattomuuteen oli syynä yleensä se, ettei kursseille tullut riittävästi ilmoittautuneita, jotta oppilaitos olisi voinut sen järjestää. Kieliopintokurssit, joita yhteistyöoppilaitokset tarjosivat, olivat Kokkolan yliopistokeskuksen maisteriväyliin soveltuvia, kandidaatin tutkintoihin sisältyviä kursseja: Academic reading, Interdisciplinary communication skills, Akademisk svenska sekä Kirjoitusviestinnän perusteet.

Lisäksi avoin yliopisto joustavoitti hankkeen aikana englannin tekstiosion suorittamista tarjoten tekstikurssia korvaavan kokeen suoritusmahdollisuutta Kokkolan lisäksi mm. Ylivieskassa, Raahessa ja Vaasassa. Hankkeen aikana kokeeseen osallistui 15 opiskelijaa em. paikkakunnilla. Avoin yliopisto on pyrkinyt myös selvittämään, ja jossain määrin pystynyt ratkaisemaankin, maisteriväylien kieliopintoihin liittyviä erityistarpeita ja -tapauksia. Esimerkiksi kieliopinnoissa erityistä tukea tai joustavia ratkaisuja tarvitsevia maisteriväylien opiskelijoita on pyritty auttamaan tapauskohtaisesti.

Opinto-ohjauksen kehittäminen

Yliopisto-opinnot edellyttävät opiskelijalta monipuolisia opiskelu- ja itsesäätelytaitoja. Erityisesti akateemisiin opiskelutaitoihin tarvitaan ohjausta, koska aikuisopiskelijoilla on erilaisia koulutustaustoja ja usein pitkä tauko aikaisemmista opinnoista. Myös kyky suunnitella opintoja on tärkeä taito etenkin tutkintotavoitteisessa opiskelussa. Tässä hankkeessa keskityttiin opinto-ohjauksen osalta opintojen tunnettuuden ja ohjauksen saatavuuden parantamiseen sekä akateemisten opiskelutaitojen ohjaukseen.

Yliopistokeskuksen opintojen tunnettuutta vahvistettiin järjestämällä opintojen ja koulutusväylien esittelytilaisuuksia lähialueen oppilaitoksille, työelämäsektorille ja eri kohderyhmille. Infoja on pidetty mm. Kokkolan lukioille, ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulun opiskelijoille, uravalmennukseen osallistuville, TE -toimistolle, Kokkolan kaupungin henkilöstölle ja Keski-Pohjanmaan keskussairaalan henkilöstökoulutuksesta vastaaville. Koulutusväylät ovat olleet esillä myös koulutusorganisaatioiden yhteisissä markkinointitilaisuuksissa, kuten aikuiskoulutustapahtumassa iltatorilla. Kauempana asuvien mahdollisuutta osallistua infotilaisuuksiin edistettiin hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa. Kaikille avoimia tilaisuuksia ovat olleet Maisteriksi Kokkolassa- ja Avoimen yliopiston opinnot tutuksi -yleisinfot. Nämä tilaisuudet on välitetty reaaliaikaisesti verkon kautta ja niistä on tehty tallenteet. Yliopistokeskuksen ja Keski-Pohjanmaan kesäyliopiston opintoneuvojat ovat tarjonneet lukuvuosittain lähialueen lukioille mahdollisuutta verkkoinfoihin, joissa on esitelty avoimen yliopiston opintoja ja koulutusväyliä. Verkkoinfoja on pidetty Kaustisen ja Vetelin lukioille. Myös avoimen yliopiston oppiainekohtaiset perehdytystilaisuudet on välitetty verkon kautta tai niistä on tehty verkkotallenteet.

Ohjauksen saatavuutta on edistetty tarjoamalla enemmän ryhmä- ja yksilöohjausta verkkovälitteisesti. Tuutorointi on keskeinen osa opinto-ohjausta erityisesti avoimen yliopiston opinnoissa. Tuutoroinnin saatavuutta parannettiin järjestämällä monissa opinnoissa verkkotuutorointia Adobe Connect -verkkokokousjärjestelmän avulla. Esimerkiksi avoimen yliopiston psykologian perusopinnoissa opiskelijat osallistuvat tuutorointiin samanaikaisesti lähiryhmässä ja verkossa. Opiskelijoille on tarjottu aktiivisemmin mahdollisuutta varata aika myös henkilökohtaiseen verkko-ohjaukseen, joka on toteutettu pääasiassa Adobe Connect:in kautta. Etenkin etäopiskelijat ovat hyödyntäneet yksilöohjausta verkossa.

Akateemisten opiskelutaitojen ohjauksessa keskityttiin ohjauksen sisällölliseen kehittämiseen. Syksyllä 2014 pilotoitiin kahden opintopisteen laajuinen verkkokurssi "Aikuisopiskelijan akateeminen opiskelukyky", johon osallistui 15 opiskelijaa. Kurssin tavoitteena oli tukea opiskelijaa opiskelukyvyistä huolehtimisessa, opiskelutaitojen kehittämisessä ja minäpystyvyyden vahvistamisessa. Opiskelijan uskomukset omasta pystyvyydestä ja kyvyistä selviytyä opiskelusta vaikuttavat merkittävästi opinnoissa edistymiseen. Kurssin temaattisina sisältöinä olivat koulutuksellinen minäpystyvyys, akateemiset opiskelutaidot, opintojen suunnittelu ja ajankäyttö sekä stressi ja palautuminen. Jokaista teemaa käsiteltiin kolmella eri opiskelutavalla: kirjallisilla yksilötehtävillä, luentotallenteilla ja ryhmätyöskentelyllä verkossa. Reaaliaikainen opetus toteutettiin Adobe Connect -verkkoympäristössä yhteisöllisiä opetusmenetelmiä soveltaen.

Aikuisopiskelijan akateeminen opiskelukyky -kurssi vastasi erittäin hyvin aikuisopiskelijan ohjaustarpeisiin erityisesti opintojen alkuvaiheessa. Opiskelijapalautekyselyn perusteella opiskelijat kokivat tunnistavansa paremmin vahvuutensa ja kehittymistarpeensa ja saaneensa konkreettisia keinoja opiskelutaitojensa kehittämiseksi. Vertaistuki, kokemusten jakaminen ja kannustava ilmapiiri nähtiin yhdeksi kurssin tärkeimmäksi anniksi ja opiskelun voimavaraksi. Opiskelijoille oli merkityksellistä havaita, että myös muilla opiskelijoilla on samanlaisia opiskeluvaikeuksia ja arjen haasteita. Kurssin aikana opiskelijoiden käsitykset itsestään oppijoina selkiytyivät, itseluottamus opinnoissa selviytymiseen vahvistui ja opiskelukyky koheni.

9. Yhteisten opintojen kehitystyön jatkaminen ammattikorkeakoulu- ja maisteriopinnoissa

Koulutussuunnittelija Tina Asplund, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Soveltava kemia

Yliopistonopettaja Jukka Määttä, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Informaatioteknologia

Yhteiset opinnot tietotekniikan alalla

Tietotekniikan maisterikoulutusta on järjestetty Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa jo 15 vuotta vuodesta 1999 alkaen. Jo alkuajoista lähtien maisterikoulutus on käynyt vuoropuhelua Centria-ammattikorkeakoulun kanssa. Viimeisen 10 vuoden aikana on järjestetty yhteisiä opintoja yliopistokeskuksen ja ammattikorkeakoulun välillä. Tätä yhteistyötä on hankkeen aikana jatkettu ja syksyllä 2012 Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen avoin yliopisto järjesti Oliosuuntautunut analyysi -opintojakson, jossa opettajana toimi ammattikorkeakoulun opettaja. Jaksolle osallistui myös ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Samoin keväällä 2013 Oliosuuntautunut suunnittelu -jaksolla oli ammattikorkeakoulun opettaja sekä opiskelijoita. Kevään 2013 Käyttöjärjestelmät -opintojaksolla oli vain ammattikorkeakoulun opettaja.

Hyvien kokemusten ansiosta yhteistyötä tiivistettiin keväällä 2014, jolloin avoimessa yliopistossa järjestettiin Algoritmit 1 -opintojakso. Tämän opintojakson järjestelyissä luotiin yhteiset pelisäännöt tulevien opintojaksojen kustannusten jakamisesta, joita noudatettiin myös syksyllä 2014 järjestettävällä Tietojärjestelmien kehittäminen -opintojaksolla. Molemmilla opintojaksoilla opettaja ja myös opiskelijoita tuli ammattikorkeakoulusta.

Yhdessä järjestettävien kurssien osalta pystymme hyödyntämään yhteisiä opettaja-, tila- ja suunnitteluresursseja. Tulevaisuudessa on tarkoitus jatkaa hyväksi havaittua konseptia, niin että Algoritmit 1 ja Tietojärjestelmien kehittäminen -opintojaksot vuorottelevat joka toinen vuosi. Tarkoituksena on järjestää opintojaksot ammattikorkeakoulun 1. ja 2. periodin aikoina tiistai-iltapäiväisin.

Yhteistyössä tarjottavat opintojaksot ammattikorkeakouluopiskelijat pystyvät sisällyttämään AMK-tutkintoonsa, mutta ne myös katsotaan yliopistokeskuksessa suoritetuiksi opinnoiksi AMK:ssa. Yhteistyössä tarjottavien opintojaksojen avulla AMK-opiskelijoille tarjoutuu myös hyvä mahdollisuus tutustua yliopistokeskuksen opetukseen ja käytännönjärjestelyihin, joita eri teknologioiden avulla joustavimmiksi on toteutettu.

Tulevaisuuden yhteistyötä suunniteltaessa on käyty läpi molempien koulutusten opetussuunnitelmat, kun mahdollisia yhteisiä opintoja on etsitty. Maisterikoulutuksen lukuvuosiksi 2014-2017 tehty opetussuunnitelma huomioitiin myös hankkeen aikana yhteisten opintojen kartoituksessa.

Yhteistyö kemian väylällä

Kemian korkea-asteen koulutusväylän kehittämistyö on alkanut vuonna 2007 (professorin perustamisen myötä) ja väylää on kehitetty pääosin Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ja Centria ammattikorkeakoulun välisenä yhteistyönä. Vuonna 2009 korkea-asteen kemian aikuisopiskeluterveystien rakentamista on jatkettu erityisesti siten, että yhteistyöhön on otettu mukaan ammattikorkeakoulun ohella myös ammattiopisto ja aikuisopisto.

Tärkein kehitystyö Keskipohjalainen koulutusväylä-hankkeen aikana on ollut se, että osa Centrian kemian laboratorio-opinnoista kehitetään Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kemian maisteriopintojen tarpeisiin sopiviksi. Tämä sujuvoittaa Centrian kemiantekniikan insinöörikoulutuksesta yliopistokeskuksen kemian maisterikoulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden kemian väylällä eteenpäin muun muassa pienentämällä tarvittavien täydentävien opintojen suoritusmäärää. Koulutusväylähankkeen aikana on myös järjestetty yhteisiä (KYC ja Centria) opintojaksoja, esimerkiksi Sähkökemian järjestettiin vuonna 2012 ja opintojaksolla oli opiskelijoita Kokkolan yliopistokeskuksesta ja Centriasta.

10. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) yliopistokeskuksen maisteriopinnoissa

Koulutussuunnittelija Tina Asplund, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Soveltava kemia

Yliopistonopettaja Jukka Määttä, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Informaatioteknologia

Suunnittelija Sanna Virolainen, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Sosiaalitieteet

Yliopistokeskuksen maisteriopintojen aikuisopiskelijalla on tyypillisesti takanaan monenlaista koulutusta ja työkokemusta, kun he aloittavat opintonsa Kokkolassa. Kaikissa maisterikoulutuksissa on ollut alusta saakka käytäntönä laatia opiskelijalle opintojensa alussa henkilökohtainen opintosuunnitelma. Aikaisemmin hankitun osaamisen arvioinnin problematiikka on siis meille tuttua, mutta samalla siihen liittyy uusia haasteita, sillä AHOT ei tarkoita pelkästään esim. muodollisen koulutuksen hyväksilukua. AHOT edellyttää aikaisempaa laajemmin myös työkokemuksen ja muun toiminnan tunnistamista ja tunnustamista opinnoissa. Opiskelijan itsearvioinnista lähtevä ja henkilökunnan kokemuksen ja ammattitaidon avulla ratkaistava aikaisemmin hankitun osaamisen vertaaminen tulevan tutkinnon osaamistavoitteisiin ja hyödyntäminen tulevassa tutkinnossa on entistä tärkeämpää, kun opiskelusta tehdään aikuisopiskelijoille joustavaa ja motivoivaa.

Yliopistokeskuksen maisteriopinnoissa osaamisen tunnistaminen on yleensä opintojaksojen kokonaista tai osittaista hyväksilukua, lisäksi voidaan edellyttää lisänäyttöä esim. esseen, suullisen tentin tai portfolion muodossa. Aikaisempia opintoja voidaan myös sisällyttää sellaisenaan tutkinnon osaksi esimerkkinä sivuaineopinnot. Yliopistokeskuksen maisteriopintojen aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen käytännöissä noudatetaan AHOT-periaatteita ja -menettelyohjeita siitä yliopistosta, johon tuleva tutkinto on tulossa.

Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen keskeiseksi tavoitteeksi mainitaan tavallisesti opiskelun joustavoittaminen ja opiskeluajan lyhentäminen vähentämällä ja poistamalla päällekkäistä opiskelua. Tämä on ollut myös tämän Keskipohjalainen koulutusväylä -hankkeen keskeinen tavoite. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisprosessilla on myös monia muita hyötyjä sekä opiskelijan että koulutusorganisaation kannalta.

Yliopistokeskuksen AHOT-prosessissa opiskelijan pitää aktiivisesti tarkastella osaamistavoitteita ja arvioida niitä suhteessa omaan aikaisemmin hankittuun osaamiseen. Olemme huomanneet, että tällaisen reflektoinnin myötä opiskelija tulee entistä tietoisemmaksi omasta oppimisestaan ja osaamisestaan. Kun opiskelija huomaa, että hänen aikaisemmin hankittua osaamistaan tunnustetaan ja tunnustetaan, hän kokee opiskelun entistä mielekkäämmäksi. AHOT-prosessit auttavat siis muodostamaan opinnoista entistä yksilöllisemmän opiskelupolun, millä on suuri merkitys aikuisopiskelijan opiskelumuotiivatiolle.

Opiskelijan lisäksi yliopistokeskus hyötyy tunnistamisprosessista. Vaikka AHOT-prosessit ovat joskus työläitä ja aikaa vieviä, päällekkäisyyksien poistumisella on voitu saada aikaan resurssien säästöjä esim. opetuksessa. Tärkeää yliopistokeskuksen resurssien kannalta on myös opiskeluajan lyheneminen ja opintojen läpäisyn tehostuminen. Yksilölliset ja joustavat opiskelupolut tekevät työssäkäyville aikuisopiskelijoille yliopistokeskuksen opinnoista entistä houkuttelevampia ja opintojen aloittamisen kynnyksen madaltuu. Parantuneiden AHOT-käytänteiden ja niistä tiedottamisen myötä Kokkolan yliopistokeskuksessakin on opiskelijapotentialiaali laajentunut ja opintoihin hakeutuminen lisääntynyt.

AHOT-prosessin eteneminen opiskelijoiden kannalta

Opiskelija käynnistää AHOT-prosessin yleensä HOPSin laatimisen yhteydessä. Hän arvioi, onko hänellä tulevan yliopistotutkinnon osaamistavoitteiden mukaista osaamista ja haluaako hän niiden perusteella hyväksilukuja. Opiskelija keskustelee aikaisemmasta osaamisestaan HOPS-ohjaaja kanssa, joka ohjaa opiskelijaa tekemään AHOT-hakemuksen ja neuvoo, miten AHOT-prosessi etenee.

HOPS-ohjaaja ohjeistaa aluksi "selkeät AHOT-tilanteet", yleensä aiemman tutkinnon tai avoimen yliopiston opintojen pohjalta (formaali oppiminen). Opiskelija voi sen jälkeen anoa AHOT-prosessissa muita mahdollisia hyväksilukuja opintoihin, yleensä työelämäkokemuksen perusteella (informaali oppiminen). AHOT-prosessi on mahdollinen myös opintojen aikana. Hyväksilukuja haetaan yleensä HOPS-lomakkeilla, yliopiston AHOT-lomakkeilla tai koulutusohjelmien omilla lomakkeilla.

Opiskelija tekee ohjeiden mukaisesti hakemuksen hyväksiluettavista opinnoista vaadittavine liitteineen ja toimittaa ko. opinnoista vastaavalle taholle. Opiskelijalla saa päätökset kaikista niistä opinnoista, joihin hän on hakenut AHOT-menettelyä. Päätös voi esim. olla 1) hyväksiluku opinto-jaksosta, 2) osittainen/lisänäyttöön perustuva hyväksiluku opintojaksosta, 3) hyväksiluetaan eri opintojaksolla tai 4) ei hyväksilukua.

Lisäksi yliopistokeskuksen opiskelijoilla on mahdollisuus osana maisteriopintojen HOPS-prosessia tehdä kansainvälisyteen liittyvän osaamisen kehittämiseksi erillinen

kv-hops. Sen tavoitteena on edistää aikuisopiskelijoiden kansainvälistymistä ja mahdollistaa aikuisille soveltuvien kansainvälistymisen tapojen suunnittelu osaksi opintoja. Kv-hopsissa tunnustetaan ja tunnustetaan myös aiemmin hankittu kansainvälisyyteen liittyvä osaaminen.

11. Joustavaa opiskelua yliopistokeskuksen maisteriohjelmissa

Koulutussuunnittelija Tina Asplund, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Soveltava kemia

Yliopistonopettaja Jukka Määttä, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Informaatioteknologia

Suunnittelija Sanna Virolainen, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Sosiaalitieteet

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen maisteriohjelmat on kehitetty erityisesti työssä käyvien aikuisopiskelijoiden tarpeet huomioonottaen. Monipuolisia teknologioita hyödyntävät opetus- ja ohjausjärjestelyt mahdollistavat aikaan ja paikkaan sitoutumattoman opiskelun työn ohessa. Erilaiset seminaarit ja laboratoriotyöt edellyttävät kuitenkin läsnäoloa paikan päällä, mutta ne järjestetään yleensä keskitetysti viikonloppuisin.

Maisteriohjelmien koulutusväylät toimivat joustavasti ja niitä pitkin siirtyminen oppilaitoksesta toiseen on tehty helpoksi. Joustavat koulutusväylät eivät rajoitu ainoastaan saman alan sisälle vaan myös alaa vaihtavien opintopolkujen esille tuomiseen on tehty töitä. Markkinoinnin ja paremmin kohdistetun opintojen ohjauksen avulla on myös opiskelijoiden tietoisuutta koulutusväylistä lisätty. Opintojen helppo ja joustava aloittaminen madaltaa myös kynnystä opintoihin hakeutumiseen. Kaikissa maisteriohjelmien oppiaineissa voi myös aloittaa opintonsa jo ennen varsi-naiseksi opiskelijaksi valintaa avoimen yliopiston opintojen kautta.

Kokkolan yliopistokeskuksen maisteriopinnoissa korostetaan työelämälähtöisyyttä. Opetuksessa huomioidaan aikuisopiskelijoiden työkokemus ja työelämäyhteys. Tutkintoon kuuluvat harjoitustyöt, opinnäytetyöt ja työharjoittelut tehdään kiinteässä vuorovaikutuksessa työelämän kanssa. Työelämälähtöisyydessä tärkeässä roolissa on myös alueellisuus, joka näkyy keskeisesti käytännönharjoittelupaikoissa.

Kyvyt.fi ePortfolion käyttöönotto ja käyttö sosiaalityön opinnoissa

Sosiaalityön opintoja on kehitetty Kokkolan yliopistokeskuksessa johdonmukaisesti sulautuvan opetuksen periaatteilla. Sulautuvalla opetuksella tarkoitamme virtuaalisen opetuksen sulauttamista luontevaksi osaksi opetusta ja opetuksen tekemistä joustavaksi aikuisopiskelijoille sekä opetuksen työelämälähtöisyyden huomioimista. Virtuaalisia opetusratkaisuja suunnitellaan lähtökohtana se, mikä on opetettavan asian ja sisällön kannalta tarkoituksenmukaista. Verkko-opetusta ei liimata opetuksen päälle, vaan opetusmenetelmät ja käytettävät verkkotyökalut perustuvat opetuksen tavoitteista ja tarpeista sekä pedagogiikasta.

Sosiaalityön opinnoissa otettiin hankkeen aikana käyttöön Kyvyt.fi ePortfolio käytännön harjoittelujaksoon opetuksessa ja ohjauksessa. ePortfolion käyttö sopii hyvin sulau-

tuvan opetuksen mukaiseen toimintaan. Tavoitteena on ollut opetuksen työelämäyhteyksien parantaminen ja vuorovaikutuksen kehittäminen harjoittelun eri toimijoiden välillä. Työssäkäyvän vaativia yliopisto-opintoja opiskelevan aikuisopiskelijan on saatava tarvitsemansa tieto ja ohjeet mahdollisimman joustavasti silloin kun hänelle itselle parhaiten sopii ja sellaista kanavaa käyttäen, joka on hänen saavutettavissaan myös aikatauluista riippumatta.

Portfolion käyttö liittyy konstruktiiviseen oppimiskäsitykseen ja -arviointiin, koska portfolion perusajatuksiin kuuluu opiskelijan aktiivinen rooli ja vastuu omasta oppimisestaan ja sen esilletuominen. Opiskelutuotokset eivät jää opiskelun päättymisen jälkeen oppilaitoksen oppimisympäristön syövereihin esim. Optimaan, vaan siirtyvät opiskelijan omaan käyttöön ja hyödynnettäväksi esim. työnhaussa.

Sosiaalityön aikuisopiskelijat ovat tai heidän toivotaan kehittyvän asiantuntijoiksi, jotka työskentelevät reflektoiden omaa toimintaansa ja ratkaisevat työssä eteen tulevia ongelmia oppien niistä aina uutta. Portfolion käytöllä oppimisessa ja ohjauksessa voidaan ohjata ja tukea opiskelijan asiantuntijaksi kehittymistä. Myös opintojen arviointiin tulee portfolion avulla entistä enemmän autenttisuutta ja käytännölläheisyyttä. Portfolion tarkoitus on aktivoida ja auttaa lisäämään tietoisuutta omasta toiminnasta, osaamisesta ja kehittymisestä. Opiskelijan itsearviointi lisääntyy ja arviointi kohdistuu myös metakognitiivisiin taitoihin, opiskelija oppii paremmin näkemään omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.

Käytännöt harjoittelujakson keskeinen tavoite on reflektiivisen työtavan oppiminen. Harjoittelujakson aikana sosiaalityön opiskelija toimii työelämässä sosiaalityöntekijän tehtävissä. Opiskelijan toiminnan lähtökohtana ovat huolellinen valmistautuminen, henkilökohtaiset tavoitteet ja käytännön opettajalta saatava palaute. Välitehtävät ja harjoitteluraportti tukevat ja rohkaisevat opiskelijaa refleктоimaan ja kehittämään omaa toimintaansa. Puoliväli- ja palauteseminaarissa opiskelija jakaa omia kokemuksiaan muiden opiskelijoiden kanssa.

ePortfolion kytkemisellä Käytännöt II -opintojaksoon opiskelijan toivotaan oppivan seuraavia asioita.

Opiskelija oppii...

- tekemään näkyväksi oman opiskeluprosessinsa, tekemään näkyväksi jaksoa koskevien tavoitteiden prosessoinnin ja oppii dokumentoimaan ne.
- käyttämään ePortfoliota kokoavana työkaluna (opintojakson yleiset tavoitteet, oman lähtötilanteen pohjalta opiskelijan itselleen asettamat tavoitteet, jakson aikana työstettävien tavoitteet).
- käyttämään ePortfoliota työvälineenä säännöllisille ohjauskeskusteluille.
- hyödyntämään ePortfoliota materiaalin ja havaintojen keräämiseen harjoittelun aikana.
- käymään säännöllistä ja monipuolista keskustelua jaksosta vastaavan opettajan, työpaikalla ohjauksesta vastaavan käytännön opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.
- työstämään harjoitteluraporttia vähitellen harjoittelun aikana.
- tunnistamaan oman ammatillisuuden kasvun, omat vahvuudet ja kehittämiskohteet käytännön työssä ja myös muussa opiskelussa.
- laatimaan oman henkilökohtaisen kasvukertomuksen

Portfolion avulla on mahdollista kehittää ja luoda uusia yhteistoiminnallisen oppimisen muotoja. Opiskelijoiden keskinäisen ja opettajan ja opiskelijan vuorovaikutuksen lisäksi portfolion avulla voidaan saada vuorovaikutukseen mukaan myös ammatilliset verkostot, opintojen käytännön ohjaajat ja työnantajat.

12. Yhteenvedo

Hankkeen tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Erityisesti syntynyt yhteistyö, ja yhteistyössä suunnitellut ja toteutetut opinnot ovat hyvä esimerkki tässä. Kaikkein toimivinta mallia ei ammatillisen väylän osalta yleisten valmentavien opintojen toteutuksessa vielä löytynyt, mutta käytänteitä ja malleja kehitetään edelleen. Muita yhteisiä opintoja sekä ammatillisella että maisteriväylällä on toteutettu onnistuneesti, ja monet toimintamallit ovat juurtuneet hyvinä käytänteinä toimintoihin. Toisen asteen oppilaitosten valinnaisten opintojen tarjontaan kuuluu AMK-tasoisia opintoja, ja avoimen AMK:n tarjonta on tullut paremmin esille valinnaisissa opinnoissa. Opintojen toteuttamiseen pyritään löytämään edelleen hyviä malleja, jotka toimivat molemmille koulutusasteilla.

Hankkeessa muodostui koulutusalaakohtaiset vastinparit yli organisaatorajojen. Vastinparien työskentely mahdollistaa eri toimijoiden sujuvan yhteistyön, ja yhteistyön puitteissa on pystytty tekemään monenlaisia yhteisiä linjauksia. Kun henkilöstö tuntee eri organisaatioiden käytännöt ja opetussuunnitelmat sekä opiskelumahdollisuudet, väylän mahdollisuuksia voi kehittää edelleen, ja opiskelijan on mahdollista hyötyä väylästä parhaalla mahdollisella tavalla. Tietoisuus eri toiminnoista ja niiden aikatauluista ja vaikutuksista, kuten esimerkiksi juuri ahotoinnista tai opintojen tarjoamisesta, on lisääntynyt ja vaikuttanut käytäntöjen kehittymiseen hyvään suuntaan.

Väylähankkeen myötä on selvästi ollut havaittavissa, että tietoisuus väylistä ja asenteet niiden kehittämiseen ovat saaneet lisää pontta. Samoin aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen väylänäkökulmasta on kehittynyt, ja mahdolliset asenteelliset esteet ahotointiin ovat madaltuneet. Hankkeessa on kehitetty ammattikorkeakoulun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteitä ja järjestetty koulutusta siihen.

Tietoisuus väylistä on lisääntynyt myös opiskelijoiden keskuudessa. Opiskelijat osaa- vat ottaa selvää ahotoinnista ja väyläopinnoista, ja ovat tietoisempia mahdollisuuksia. Myös avoimen ammattikorkeakoulun tarjonta on tullut näkyvämmäksi toiselle asteelle. Väylähankkeeseen osallistui useita kymmeniä henkilöä, mikä asiantuntemuksen lisäksi toi omat hankaluutensa hankkeen toteuttamiseen. Kaikkien henkilöiden tapaamiseen mukaan saaminen oli välillä mahdoton tehtävä. Osa hankkeessa työskennelleistä oli erittäin motivoituneita ja oma-aloitteisia, ja osa taas ei ehtinyt toivotusti kehittämään väylää. Hankkeen organisointi ei näiltä osin ollut paras mahdollinen.

Ammattikorkeakoulun opintojen suorittaminen on mahdollistettu osana perustutkintoa. Opiskelijat ovat voineet osallistua Avoimen ammattikorkeakoulun tarjoamiin opintoihin osana omia opintojaan.

Koulutusväylähankkeen pohjalta suunniteltiin Vauhtia väylälle -hanke, jossa kehitetään edelleen uusia yhteistyömuotoja Keskipohjalainen koulutusväylä –hankkeessa muotoutuneiden yhteistyötapojen lisäksi.

Opintomahdollisuuksien lisäksi hankkeessa edistetään käynnistettyä AHOT-työtä syventämällä ja tarkentamalla yksittäisten opintojaksojen ahointia sekä ottamalla käyttöön uusia yhteisiä ahointimenetelmiä. Hanke on osin levittämishanke, jossa jatketaan Keskipohjalainen koulutusväylä –hankkeessa aikaansaatuja käytänteiden jatkokehittämistä ja levittämistä. Vauhtia väylälle –hanketta toteuttaa Centria-ammattikorkeakoulu.

KESKIPOHJALAINEN KOULUTUSVÄYLÄ

Keskipohjalainen koulutusväylä -hankkeen päämääränä oli kehittää opiskeluväyliä koulutusasteelta toiselle niin, että ne toimivat opiskelijan kannalta mahdollisimman joustavasti.

Centria-ammattikorkeakoulun, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen toteuttaman EU-rahoitteen hankkeen tarkoituksena oli kehittää ratkaisuja, joilla saataisiin vahvistettua ammatillista väylää alueen ammatillisesta peruskoulutuksesta Centria ammattikorkeakoulun koulutuksiin niin sisällöllisesti kuin määrällisesti. Toinen kehitysprosessi oli Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen maisterikoulutuksiin johtavien väylien eli maisteriväylien kehittäminen.

Hankkeessa toteutettiin yhteisiä opintoja eri organisaatioiden välillä. Keskeistä oli myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen koulutusasteelta toiselle. Yhteistyön kehittäminen organisaatioiden opetushenkilöstön välillä kauttaaltaan oli hankkeen kantava teema.

■ Centria-ammattikorkeakoulu. C, tutkimus ja kehitys, 25

■ ISBN 978-952-6602-79-0

■ ISSN 2341-7846

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Keskipohjalainen
koulutusväylä

 Centria
AMMATTIKORKEAKOULU